

EDUSKUNNAN VASTAUS 164/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen Akatemiasta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi Suomen Akatemiasta (HE 27/2009 vp).

Valiokuntakäsittely

Sivistysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (SiVM 8/2009 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa Suomen Akatemiaa koskevan lainuudistuksen toteutumista ja vaikutuksia ja antaa asiasta selvityksen sivistysvaliokunnalle vuoden 2012 kevätistuntokaudella.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen Akatemiasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Hallinnollinen asema

Suomen Akatemia on tiedehallinnon keskeinen elin, joka kuuluu opetusministeriön hallinnonalaan.

4) myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen, tutkijankoulutukseen ja tutkimusedellytysten kehittämiseen; sekä

5) suorittaa muut tiedepoliittiset asiantuntijatehtävät, joista valtioneuvoston asetuksella säädetään tai jotka opetusministeriö sille antaa.

3 §

Hallitus

Akatemian toimintaa ohjaa ja valvoo hallitus. Hallitukseen kuuluvat pääjohtaja ja tieteellisten toimikuntien puheenjohtajat sekä kolme valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää jäsentä, joilla tulee olla kokemusta tutkimustyöstä ja riittävä tiedepoliittinen asiantuntemus. Viimemainittujen keskuudesta valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Sama henkilö voidaan nimit-

2 §

Tehtävät

Akatemian tehtävänä on:

- 1) edistää tieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä;
- 2) kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä;
- 3) toimia asiantuntijaelimenä tiedepolitiikkaa koskeissa kysymyksissä;

tää hallituksen jäseneksi enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin.

4 §

Hallituksen tehtävät

Akatemian hallitus päättää asiat, jotka koskevat:

1) Akatemian yleisiä toimintalinjoja ja tavoitteita ottaen huomioon opetusministeriön kanssa sovitut tavoitteet;

2) tieteellisten toimikuntien toimialoja ja kahden tai useamman toimikunnan välisten tutkimusalojen edistämistä;

3) Akatemian toimintaa ja taloutta koskevia suunnitelmia, talousarvioehdotusta ja tulossopimusta;

4) määrärahojen jakautumista tieteellisten toimikuntien kesken ja eri tarkoituksiin;

5) johtosääntöä;

6) tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymistä; sekä

7) muita Akatemian kannalta laajakantoisia tai periaatteellisesti merkittäviä seikkoja.

5 §

Tieteelliset toimikunnat

Akatemiassa on valtioneuvoston asetuksella säädettävät tieteelliset toimikunnat, jotka hoitavat Akatemian tehtäviä kukin omalla toimialallaan.

Valtioneuvosto nimittää tieteellisiin toimikuntiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan ja enintään 10 muuta jäsentä. Toimikunta valitsee keskuudestaan ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan. Toimikunnissa tulee olla monipuolinen ja korkeatasoinen tieteellinen asiantuntemus. Sama henkilö voidaan määrätä toimikunnan puheenjohtajaksi tai jäseneksi enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin. Sama henkilö voidaan määrätä puheenjohtajaksi ja jäseneksi enintään kolmeksi toimikaudeksi peräkkäin, jos hän toimii puheenjohtajana yhden tai kaksi näistä kausista.

Ennen toimikuntien asettamista on kuultava yliopistoja, keskeisiä valtion tutkimuslaitoksia, tutkimus- ja kehittämistyötä edustavia viranomaisia ja yhteisöjä, keskeisiä tieteellisiä seuroja ja tiedeakatemiaita.

Tieteellisen toimikunnan puheenjohtaja ratkaisee toimikunnalle kuuluvat asiat, jollei toisin säädetä tai johtosäännössä toisin määrätä.

6 §

Hallituksen jaostot

Kahden tai useamman tieteellisen toimikunnan alaan kuuluva asia voidaan Akatemian hallituksen päätöksellä siirtää hallituksen asettaman jaoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Jaoston jäseniksi voidaan määrätä vain hallituksen ja tieteellisten toimikuntien jäseniä.

7 §

Pääjohtaja

Akatemiaa johtaa pääjohtaja, jonka valtioneuvosto nimittää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Pääjohtaja ratkaisee Akatemialle kuuluvat asiat, jollei toisin säädetä tai johtosäännössä tai työjärjestyksessä toisin määrätä.

Pääjohtajalta vaaditaan, että hän on tieteellisesti ansioitunut. Hänellä tulee lisäksi olla tiede- ja korkeakouluhallinnon tuntemusta sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus. Pääjohtajalta vaaditaan suomen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa ja ruotsin kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Pääjohtajan sijaisen määrää hallitus pääjohtajan esityksestä.

8 §

Hallintovirasto

Akatemiassa on hallintovirasto, joka hoitaa Akatemian hallintoa ja vastaa Akatemialle kuuluvien asioiden valmistelusta sekä päätösten esittelystä ja toimeenpanosta.

9 §

Tutkijantehtävät

Akatemia myöntää rahoitusta yliopistoille, tutkimuslaitoksille ja muille tahoille akatemia-professorien, akatemiaturkijoiden ja muiden tutkijoiden palkkausta varten.

Akatemiaprofessorien ja akatemiaturkijoiden tutkijantehtävää koskevaan hakemukseen tulee liittää sitoumus, jossa työnantaja sitoutuu rahoituksen ehtoihin.

Työnantaja ei saa Suomen Akatemian rahoituksella toimivan tutkijan työsuhteessa menetellä tavalla, joka voi vaarantaa tutkimuksen tai opetuksen vapautta. Sen lisäksi, mitä työ sopimuksen irtisanomisesta säädetään työ sopimuslain (55/2001) 7 luvussa ja sen purkamisesta lain 8 luvussa, Akatemian rahoituksella toimivan tutkijan työ sopimusta ei saa irtisanoa tai purkaa perusteella, johon vetoaminen loukkaisi tutkimuksen tai opetuksen vapautta.

10 §

Akateemikon arvonimi

Tasavallan presidentti voi Akatemian hallituksen esityksestä myöntää akateemikon arvonimen erittäin ansioituneelle kotimaiselle tai ulkomaiselle tieteenharjoittajalle. Akateemikon arvonimi voi olla samanaikaisesti enintään kahdella kotimaisella tieteenharjoittajalla. Toimintuskirja, jolla arvonimi myönnetään, on maksuton.

11 §

Muutoksenhaku

Akatemian päätökseen, joka koskee tutkimusmäärärahaa, apurahaa tai sopimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitetun avustuksen myöntämistä koskevaan Akatemian päätökseen ei saa hakea oikaisua eikä muutosta

valittamalla. Avustuksiin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslain 34 §:ssä säädetään.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä Akatemian tehtävistä, hallituksesta ja tieteellisistä toimikunnista, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Siltä osin kuin 1 momentissa tarkoitetuista asioista ei ole määrättävä valtioneuvoston asetuksella, voidaan niistä antaa määräyksiä hallituksen hyväksymällä johtosäännöllä.

Akatemian hallintovirastosta ja sen sisäisestä toiminnasta annetaan tarkemmat määräykset työjärjestyksessä, jonka pääjohtaja vahvistaa.

13 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan Suomen Akatemiasta 27 päivänä toukokuuta 1994 annettu laki (378/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Akatemian tutkimusvirat lakkaavat ja niihin perustuvat virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista tämän lain tullessa voimaan. Virkojen lakkaamiseen ja virkasuhteiden päättymiseen ei edellytetä suostumusta.

Akatemian tutkimusvirassa tämän lain voimaan tullessa olevat henkilöt otetaan työsuhteeseen niihin organisaatioihin, joihin heidän tutkimusviransa ovat olleet sijoitettuina. Määräaikainen virkasuhteinen henkilöstö otetaan määräaikaansa osoittamaksi ajaksi määräaikaan työsuhteeseen. Suomen Akatemia tekee tutkimusviroista siirtyvien henkilöiden palkkauksen edellyttämät uudet rahoituspäätökset. Työntekijöihin ja palvelussuhteen ehtoihin sovelletaan,

EV 164/2009 vp — HE 27/2009 vp

mitä laissa säädetään tai sen nojalla säädetään tai määrätään ja mitä työehtosopimuksessa ja työso-
pimuksessa sovitaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryh-
tyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2009